Bestuursopdracht Beleidskader Sociaal Domein gemeente Barneveld

Opdrachtnaam: Beleidskader Sociaal Domein gemeente Barneveld
Steller: Rinelle van den Top
Datum: 11 december 2024

Inleiding

In januari 2019 stelde de gemeenteraad het Beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen voorop' voor onbepaalde tijd vast. Met dit beleidsplan werden de drie grote opgaven voor het sociaal domein vastgesteld:

1. Groeien naar zelfstandigheid
2. Meedoen naar vermogen
3. Samen oud worden

Onder deze drie hoofdopgaven werd een aantal waarden en uitgangspunten opgesteld: met elkaar (zelf, samen, gemeente), met verantwoorde handelingsruimte voor inwoners en benodigde deskundigen, inspelend op wat zich voordoet en wat nodig is, bedoelingsgericht en, naast kwantitatieve, ook narratieve verantwoording.

Het beleidsplan werd voor onbepaalde tijd vastgesteld, maar is inmiddels niet meer op alle fronten actueel. Daarnaast is er in de maatschappelijke context veel veranderd. Om op deze maatschappelijke opgaven een passend antwoord te geven, is een nieuw Beleidskader
Sociaal Domein nodig.

In deze bestuursopdracht is de opdracht en het proces om te komen tot dit nieuwe Beleidskader Sociaal Domein uitgewerkt.

Probleemstelling - aanleiding

Sinds het vaststellen van het huidige Beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen voorop' in januari 2019 is er veel veranderd in de samenleving:

- Zo is er de coronapandemie geweest. De gevolgen hiervan zijn nog steeds merkbaar, bijvoorbeeld in de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen.
- Met onder andere de energiecrisis werden een groeiend probleem van bestaansonzekerheid en een toename in kansenongelijkheid ook in de gemeente Barneveld steeds meer zichtbaar.
- Daarnaast blijkt dat kosten voor zorg en ondersteuning in Nederland sterk stijgen. Dit geldt ook voor de gemeente Barneveld. Dit komt mede door een toename in problematiek, de sterke vergrijzing en de krapte op de arbeidsmarkt. Het beschikbaar houden van zorg en ondersteuning is daarmee een steeds belangrijkere opgave geworden.
- Ook waren er landelijk beleidsmatige en wettelijke veranderingen, bijvoorbeeld met de nieuwe Wet Inburgering, aanpassingen in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) en in de Wet Publieke Gezondheid (Wpg), de komst van het Integraal Zorgakkoord en het Gezond en Actief Leven akkoord en de Hervormingsagenda Jeugd.

Dit alles maakt dat het huidige beleidsplan op diverse vlakken niet meer actueel is of onvoldoende aansluit bij de huidige maatschappelijke opgaven. Daarom is er een nieuw beleidskader nodig.

Desondanks constateren we dat de waarden en uitgangspunten die onder het huidige beleidsplan liggen nog steeds relevant zijn en handvatten bieden bij beleidsvorming en uitvoering. Deze zullen dan ook een belangrijke rol blijven spelen in het nieuwe beleidskader.

Overwogen is het beleidskader met een minimalere inspanning en met beperkte participatie alleen te actualiseren. Het voorstel is echter het beleidskader te herschrijven omdat:

- Het huidige beleidskader bijna zes jaar geleden is vastgesteld. Het is passend om na een periode van zes jaar voor een uitgebreider participatietraject te kiezen.
- De huidige drie opgaven (1. Groeien naar zelfstandigheid, 2. Meedoen naar vermogen, 3. Samen oud worden) zorgen soms nog voor te veel verkokering. Veel beleidsvelden zijn overstijgend aan de verschillende levensfases waar de drie huidige opgaven op gebaseerd zijn. We willen een volgende stap zetten in het integraal werken. Daarvoor is het nodig dat we het beleidskader herschrijven.
- Het huidige beleidsplan benoemt drie hoofdopgaven en gaat heel concreet in op uitvoering. De uitvoering is veelal niet meer actueel en er wordt een laag met meetbare/operationele doelen gemist tussen de strategische doelen en de uitvoering. Dit vraagt om te veel aanpassingen in het huidige beleidsplan om enkel voor actualiseren te kiezen.
- Door de oude indeling los te laten is er meer vrijheid om te kiezen voor een indeling die beter aansluit bij de dagelijkse praktijk en de behoefte van collega's naar meer samenhang tussen beleidsvelden.

Opdrachtformulering

De opdracht luidt: het opstellen van een nieuw Beleidskader Sociaal Domein voor de gemeente Barneveld. Dit beleidskader maakt onderdeel uit van de bestuurlijke opgave 'iedereen doet mee'. De waarden en uitgangspunten van het huidige Beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen voorop' zijn hierin nog steeds relevant.

Opdrachtgever en opdrachtnemer

Bestuurlijk opdrachtgever: Jolanda de Heer-Verheij
Ambtelijk opdrachtgever: Els van Beurden-Klaassen
Ambtelijk opdrachtnemer: Rinelle van den Top

Nadere uitwerking opdrachtformulering

Het Beleidskader Sociaal Domein bestaat uit een aantal onderdelen:

1. Terugblik Beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen voorop'.
2. Maatschappelijke opgaven in het sociaal domein voor de gemeente Barneveld.
3. Visie voor het sociaal domein voor het jaar 2040, inclusief een aanscherping van de waarden/uitgangspunten uit het huidige Beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen voorop'. Er wordt gekozen voor het jaartal 2040, omdat dit aansluit bij de Omgevingsvisie 2040.
4. Strategische doelen in het sociaal domein voor de gemeente Barneveld.
5. Meetbare doelen in het sociaal domein voor de gemeente Barneveld in de periode 2025-2029.
6. Beschrijving van de wijze van de sturing van de doelen voor de periode 2025-2029.

Strategische doelstelling

Het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein draagt bij aan de bestuurlijke opgave 'iedereen doet mee'.

Het verkennen van strategische doelstellingen die deel uit moeten maken van het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein maakt onderdeel uit van het proces om te komen tot een nieuw beleidskader.

Nadere doelstellingen en monitoring

Onderdeel van deze opdracht is het vertalen van strategische doelen naar meetbare doelen voor de periode 2025-2029. Ook is een beschrijving van de wijze van monitoring en sturing op de meetbare en strategische doelen onderdeel van de opdracht.

Afbakening en scope

Looptijd

De looptijd van het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein is de periode 2025 -2029. Op deze manier voldoen we ook aan de wettelijke opdracht om beleid op een aantal terreinen binnen een bepaalde termijn opnieuw vast te stellen (bijvoorbeeld gezondheidsbeleid, schuldhulpverleningsbeleid).

Integraal Beleidskader Sociaal Domein
Net als het huidige Beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen voorop' wordt het nieuwe beleidskader een integraal beleidskader voor het sociaal domein. In dit beleidskader worden beleidsonderdelen in samenhang meegenomen en afgewogen. Dat betekent dat er in principe geen aanvullende thematische beleidsplannen worden opgesteld. Sommige beleidsthema's vereisen (wettelijk) een nadere uitwerking of vaststelling door de raad. In dat geval wordt in de bijlage van het beleidskader een nadere uitwerking toegevoegd, of wordt dit uitgewerkt in de vorm van een uitvoeringsplan.

Beleidskader Sociaal Domein, niet beleidskader Samenleving
Het nieuwe beleidskader beperkt zich tot het sociaal domein en beslaat niet het gehele aandachtsgebied Samenleving. Wel wordt in het beleidskader nadrukkelijk de verbinding weergegeven met de doelen uit bijvoorbeeld het Integraal Veiligheidsplan en het programma Dienstverlening.

Relatie met programmatisch werken
Programmatisch werken is een werkvorm die binnen de organisatie kan worden ingezet om complexe integrale veranderingen te realiseren, die niet vanuit de lijn of in projectvorm bereikt kunnen worden. Een voorbeeld hiervan is het programma Bestaanszekerheid. De doelen en leidende principes van dit programma vormen een belangrijke bouwsteen voor het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein. Het kan zijn dat bij de uitvoering van het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein blijkt dat er nieuwe programma's nodig zijn om doelen te realiseren.

Relatie met Omgevingsvisie 2040
Parallel aan de totstandkoming van het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein loopt het (majeure) traject naar de Omgevingsvisie gemeente Barneveld 2040. Deze wordt naar verwachting medio 2025 vastgesteld. Waar de Omgevingsvisie zich richt op de fysieke omgeving waarin mensen leven, richt het Beleidsplan Sociaal Domein zich op de mensen zelf. Beleidsvoornemens ten aanzien van de fysieke leefomgeving zullen dus worden uitgewerkt in de Omgevingsvisie, niet in het Beleidskader Sociaal Domein. Aangezien mensen en hun omgeving vanzelfsprekend niet los van elkaar staan, worden tussen het Beleidskader Sociaal Domein en de Omgevingsvisie verbindingen gelegd. De keuze voor het opstellen van een visie voor het jaar jaar 2040 in het Beleidskader Sociaal Domein is bewust gemaakt, omdat we ons hiermee richten op een gezamenlijke tijdshorizon met de Omgevingsvisie 2040.

Beleidskader, geen uitvoeringsplan
In het beleidskader worden strategische en meetbare doelen voor de periode 2025-2029 beschreven. Ook worden de waarden/uitgangspunten beschreven en de wijze van sturing. Wat niet beschreven wordt zijn activiteiten/inspanningen. Deze zullen door middel van jaarplannen worden vastgesteld door het college.

Kaders

De volgende landelijke en lokale kaders zijn van toepassing voor de uitvoering van deze opdracht.

Landelijke kaders:
- Jeugdwet
- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
- Participatiewet (in Balans)
- Wet publieke gezondheid
- Wet op het primair onderwijs
- Wet op het voortgezet onderwijs
- Wet passend onderwijs

Lokale kaders:
- Collegebesluit bestuurlijke opgaven en programma's (2023)
- Sturingsconcept organisatie gemeente Barneveld (2024) en organisatiefilosofie 'Blij met Barneveld'
- Participatiebeleid gemeente Barneveld (2022)
- Coalitieakkoord 2022-2026
- Financiële kaders zoals vastgelegd in de meerjarenbegroting zijn in principe van toepassing. Mochten er een bijstelling nodig zijn in de financiële kaders, dan wordt hiervoor het reguliere proces gevolgd

Maatschappelijke impact

De relatie met inwoners, maatschappelijke partners en anderen is in de afgelopen jaren ingrijpend veranderd. Alleen samen met onze omgeving kunnen we een passend antwoord bieden op de stapeling van opgaven waarmee we te maken hebben in het sociaal domein. Daarom betrekken we inwoners en maatschappelijke partners bij het opstellen van het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein. Dit is beschreven in de paragraaf communicatie en participatie.

Werkvorm

De werkvorm om te komen tot een nieuw Beleidskader Sociaal Domein is, volgens de definities uit het sturingsconcept, een strategisch project. Het project kent een brede scope en overstijgt het beleidsteam Sociaal Domein.

Organisatie

Stuurgroep
Er wordt een tijdelijke stuurgroep ingericht voor de uitvoering van deze opdracht. De stuurgroep wordt opgeheven wanneer het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein door de gemeenteraad is vastgesteld. De stuurgroep bestaat uit:
- Bestuurlijk opdrachtgever: wethouder de Heer-Verheij
- Agendaleden: wethouder Pluimers-Foeken en wethouder Oosterwijk
- Directeur sociaal domein (agendalid en linking pin voor CT)
- Ambtelijk opdrachtgever: strategisch teamleider Samenleving
- Ambtelijk opdrachtnemer: projectleider

Projectteam
Het projectteam bestaat uit:
- Ambtelijk opdrachtgever: strategisch teamleider Samenleving
- Ambtelijk opdrachtnemer: projectleider
- Beleidsregisseurs Samenleving (op dit moment is de functie voor beleidsregisseur sociaal domein jeugd vacant, waardoor er een tijdelijke vervanger uit het beleidsteam Sociaal Domein wordt aangewezen)
- Trekker participatie/communicatie
- Beleidsregisseur/ strategisch adviseur leefomgeving

Werkgroep
Naast het projectteam is er ook een werkgroep, bestaande uit teamleiders en beleidsadviseurs Samenleving, beleidsadviseurs uit andere aandachtsgebieden, een afvaardiging uit het strategie netwerk, een data adviseur en een financieel adviseur. Zij nemen deel aan de werksessies (zie planning) en werken, ieder vanuit zijn/haar rol, mee aan het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein.

Capaciteit

	Gemiddelde capaciteit per week	**Capaciteit totale periode (begin 2025 tot oktober 2025)**
Projectteam		

Ambtelijk opdrachtgever	4 uur	130 uur
Projectleider	16 uur	550 uur
Beleidsregisseurs Samenleving	16 uur (4 uur per persoon per week)	550 uur
Communicatieadviseur	4 uur	130 uur
Trekker participatie	8-10 uur	250-300 uur
Beleidsregisseur/ strategisch adviseur leefomgeving	3 uur	100 uur
Werkgroep		
Beleidsmedewerkers- en ondersteuners en teamleiders samenleving	55 uur (2 uur per persoon per week)	1.850 uur
Beleidsmedewerkers veiligheid	2 uur	70 uur
Beleidsmedewerkers andere aandachtsgebieden/ strategie netwerk	10 uur (verdeeld over diverse medewerkers)	350 uur
Data adviseur	4 uur	130 uur
Financieel adviseur	2 uur	70 uur
Overige		
Gespreksvoerders aandachtsgebied samenleving	Gemiddeld 8 uur per gespreksvoerder	

Financiële kaders

De capaciteit wordt beschikbaar gesteld vanuit de verschillende aandachtsgebieden. Specifiek voor participatie is een bedrag van circa €30.000,- nodig. Naast de gevraagde capaciteit is er circa €15.000,- nodig voor de realisatie van de opdracht: het opstellen van een nieuw Beleidskader Sociaal Domein. Dit budget is nodig voor organisatie, participatiebijeenkomsten en vormgeving. Hiermee komt het totaalbedrag uit op €45.000,-. Het voorstel is dit te verwerken bij de eerste tussenrapportage 2025.

Kanttekeningen – risico's

Als deze opdracht niet wordt uitgevoerd of de doelen van deze opdracht niet worden gehaald, dan loopt de gemeente een aantal risico's:

- *We voldoen niet aan wettelijke verplichtingen.*
  De gemeente is verplicht om beleid op een aantal beleidsterreinen binnen een bepaalde termijn opnieuw vast te stellen. Met een nieuw Beleidskader Sociaal Domein voldoen we aan deze verplichting.
- *We hebben onvoldoende antwoord op maatschappelijke vraagstukken.*
  Het huidige beleidsplan biedt onvoldoende (integraal) antwoord op actuele maatschappelijke vraagstukken rondom bijvoorbeeld kansengelijkheid, vergrijzing, de toename van complexe problematiek en het houdbaar houden van zorg en ondersteuning.
- *We hebben onvoldoende oog voor de sociale gevolgen van groei van de gemeente.*
  De groei van de gemeente brengt ook op het gebied van het sociaal domein uitdagingen met zich mee. Bijvoorbeeld voor het behoud van de sociale samenhang en het toegankelijk houden van voorzieningen.

Planning

Stap:	Activiteit:	Planning
1	Vaststellen concept bestuursopdracht door college	December 2024
2	Behandeling concept bestuursopdracht voor wensen en bedenkingen in de commissie Samenleving	22 januari 2025
3	Behandeling concept bestuursopdracht voor wensen en bedenkingen in de gemeenteraad	7 februari 2025
4	Samenstellen projectorganisatie	Januari 2025
5	Terugblik Beleidsplan Sociaal Domein 'Mensen voorop'	Januari 2025 - februari 2025

6	Werksessies met interne en externe partners: visie en strategische doelen	Januari - maart 2025
7	Tussentijdse terugkoppeling college en CT	Maart 2025
8	Informele bijeenkomst met raadsleden	11 maart 2025
9	Werksessies met interne en externe partners: meetbare doelen 2025-2029	Maart 2025
10	Raadplegen inwonerpanel	Maart 2025
11	Voortgangsmemo ter bespreking aanbieden aan de gemeenteraad voor de commissie van april 2025	9 April 2025
12	Interne werksessies: monitoring en sturing	April 2025
13	Uitwerking beleidskader en advies ASD	April - juni 2025
14	Behandeling beleidskader in CT en college, meningsvormend	Juli 2025
15	Behandeling beleidskader in CT en college, besluitvormend	Augustus 2025
16	Behandeling beleidskader in de commissie Samenleving	24 september 2025
17	Beleidskader ter vaststelling in de gemeenteraad	8 oktober 2025

Communicatie en participatie

Communicatie vormt een centraal onderdeel van de opdracht. Er wordt een communicatieplan gemaakt, waarin communicatiestrategie wordt bepaald per doelgroep en de middelen waarmee deze doelgroepen bij het beleidsplan worden betrokken.

Participatie is daarnaast van wezenlijk belang om tot een breed gedragen beleidskader te komen. Input van de stakeholders is waardevol en levert vaak goede inzichten op. Er wordt dus een uitgebreid participatietraject doorlopen.

Het Beleidskader Sociaal Domein scoort een 3 op de participatieladder (meewerken/adviseren). Dat betekent dat de gevolgen voor de samenleving redelijk tot groot zijn. De impact van het beleidskader kan voor inwoners verschillend zijn. De impact zal bijvoorbeeld groter zijn voor inwoners die gebruik maken van gemeentelijke hulp en ondersteuning. Ook is de impact groter voor maatschappelijke organisaties die afhankelijk zijn van gemeentelijke subsidies of opdrachten.
Een beleidskader is vrij abstract. Het is lastig om individuele inwoners hierbij te betrekken. Daarom kiezen we ervoor om via trede 3 van de participatieladder maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van inwonersgroepen te betrekken. Onder dat laatste verstaan we onder meer maatschappelijke organisaties en de Adviesraad Sociaal Domein (ASD) (waaronder de klankbordgroep Werk & Inkomen, Gehandicaptenraad), de Jongerenraad en de Doendenkers.
Via trede 2 van de participatieladder betrekken we inwoners in het algemeen (meedenken/raadplegen) door middel van het inwonerspanel. Daarnaast gebruiken we de uitkomsten van enquêtes onder de doelgroep, die al eerder zijn uitgevoerd, zoals de GGD-monitor.

Een communicatie- en participatie adviseur maken deel uit van het projectteam en zijn verantwoordelijk voor de participatie van en de communicatie met de verschillende doelgroepen.

Gevraagd besluit

Besluit gevraagd aan het college:

1. De concept bestuursopdracht voor het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein vast te stellen.
2. Via de eerste tussenrapportage 2025 €45.000,- beschikbaar te stellen voor de uitvoering van deze bestuursopdracht.
3. De concept bestuursopdracht voor wensen en bedenkingen voor te leggen aan de gemeenteraad via bijgevoegd raadsvoorstel.
4. Het raadsvoorstel door te geleiden naar de gemeenteraad.

Besluit gevraagd aan de gemeenteraad:

1. Geen wensen en bedenkingen kenbaar te maken ten aanzien van de bestuursopdracht voor het nieuwe Beleidskader Sociaal Domein.